

«Әлеуметтік-экономикалық даму және
2022 жылғы қаңтар-қыркүйектегі республикалық
бюджетті орындау қорытындылары туралы»
ҚР Үкіметі отырысындағы
ҚРҰБ Төрағасы *Ғ. Пірматовтың* баяндамасы
Астана қ., 2022 жылғы 11 қазан

Құрметті Әлихан Асханұлы!

Құрметті әріптестер!

Әлемдік жағдайдан бастауға рұқсат етіңіздер. Украина мен Ресей арасындағы әскери қақтығыстың салдары **бағалардың** өсуіне жол беріп отыр.

2-слайд. ӘЛЕМДЕГІ МОНЕТАРЛЫҚ САЯСАТТЫ КҮШЕЙТУ ЖӘНЕ ЛОГИСТИКАЛЫҚ ПРОБЛЕМАЛАРДЫ ШЕШУ 2023 ЖЫЛЫ ИНФЛЯЦИЯЛЫҚ ҚЫСЫМДЫ ЖЕҢІЛДЕТЕДІ

Көптеген елде инфляция нысаналы көрсеткіштерден артты. **Әлемдегі монетарлық саясаттың күшеюі және логистикалық проблемалардың шешілуі 2023 жылы инфляцияның баяулауына әкеледі деп күтілуде. Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының болжамы бойынша, G20 елдерінде инфляция 2022 жылғы 8,2%-дан 2023 жылы 6,5%-ға дейін төмендейді.**

Инфляция болжамы бірқатар алғышартқа байланысты, олар: коронавирустың жаңа толқынының **болмауы**, Украинадағы **соғыстың күшеймеуі**, Еуропадағы **энергия** нарығындағы қысымның төмендеуі.

Тыңайтқыштар бағасының өсуі, қолайсыз күн райының қатері қосымша **проинфляциялық факторлар** саналады.

Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы **нақты мөлшерлемеге** қатысты болжамды көрсеткіштердің оң болуын ескере келе, инфляциялық қысымды төмендету үшін пайыздық мөлшерлемелерді **одан әрі көтеруді** ұсынады.

Сонымен қатар, **Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының** пікірінше, **салық-бюджет шараларында инфляция жоғары болған** кезеңде бұдан былай тұрақты ынталандырудан бас тарту және **қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету** қажеттілігі ескерілуге тиіс екені маңызды.

3-СЛАЙД. ҚАРЖЫ НАРЫҚТАРЫНДА ТӘУЕКЕЛДЕН БАС ТАРТУ ЖАЛҒАСУДА

Әлемдегі орталық банктер инфляциямен күресте ақша-кредит саясатын синхронды түрде күшейтуді жалғастырып келеді: **АҚШ Федералды резервтік жүйесі** қыркүйекте мөлшерлемені үшінші рет **75 базистік тармаққа** көтерді, **Еуропа орталық банкі** мөлшерлемені **75 базистік тармаққа** көтерді. Бұл мемлекеттік бағалы қағаздар **кірістілігінің бұрын-соңды болмаған өсуіне** және жарты ғасырда алғаш рет **облигациялар нарығының төмендеуіне** әкелді.

Биылғы жылдың басынан бастап мөлшерлемелердің өсуі аясында **дамыған елдердің акциялары (MSCI World) 27%-ға** төмендеді, АҚШ-тың **10 жылдық мемлекеттік бағалы қағаздарының кірістілігі 1,51%-дан 3,83%-ға** дейін **2,32 пайыздық тармаққа өсті.**

АҚШ долларының индексі жыл басынан 17,2%-ға өсті.

Инвесторлар **Ұлыбританияның фискалдық ынталандыру** бойынша жариялаған жоспарларын **теріс**

қабылдады және ол фунт стерлинг пен сол елдегі мемлекеттік бағалы қағаздардың **құлдырауына** әкелді.

Қаржылық шарттарды күшейту және **рецессияның өсіп келе жатқан тәуекелдері** аясында **қорғаныш активтеріне көшу** жалғасуда. Қор нарықтары қатарынан **3 тоқсан** бойы төмендеп, **2008 жылдан бастап ең ұзаққа созылған құлдырауға** жол берді.

4-СЛАЙД. ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫНДА ОРНЫҚТЫ ИНФЛЯЦИЯЛЫҚ ҚЫСЫМ САҚТАЛУДА

Қазақстанда инфляцияның айлық динамикасы осы жылғы наурыз айындағы ең жоғары көрсеткіштен төмендегеніне қарамастан, орташа жылдық мәндерден біршама асып, жеделдей бастады.

Оқу жылының оффлайн форматына толық өтуі, Ресейде жарияланған ішінара **мобилизациядан кейін көрші елден халықтың ағылуы** аясында **тұрғын үйді жалдау ақысы** бойынша, сондай-ақ **білім беру** қызметі мен **кеңсе тауарлары** бойынша соңғы екі айда бағаның айтарлықтай өскені байқалды.

Жылдық мәнде инфляция **17,7%-ға** жетті. **Азық-түлік өнімдері** бағасының өсуі бұған айтарлықтай үлес қосуда, ол жылдық мәнде **22,2%-ға** жетті. **Азық-түлікке жатпайтын инфляция** да импорттық тауарлардың қымбаттай түсуінен және оларға сұраныстың жоғары болуынан **17%-ға** дейін жылдамдады. **Ақылы қызмет көрсету** инфляциясы **12,3%-ға** жетті.

Фискалдық ынталандыру аясында жоғары инфляциялық процестердің **орнықтылығы** және экономикадағы **сұраныстың күшеюі**, оның ішінде жоғары **инфляциялық күтулерді** қолдайтын **жаңа күтілмеген сыртқы өзгерістерді** ескерсек, ақша-кредит саясатын одан әрі **күшейту** талап етіледі.

5-СЛАЙД. ИКЕМДІ БАҒАМ БЕЛГІЛЕУ НАРЫҚТЫҢ ТЕҢГЕРІМДІЛІГІН АРТТЫРАДЫ

Осы жылғы қыркүйекте **теңгенің** долларға қатысты **бағамы** 1 долларға шаққанда **476,53** теңгеге дейін **0,9%-ға** әлсіреді.

АҚШ Федералды резервтік жүйесінің ақша-кредит саясатын **белсенді түрде күшейтуі**, доллар **бағамының** жаһандық **нығаюы**, геосаяси **қақтығыстардың шиеленісуі**, дамушы нарықтардың валюталарына секілді теңгенің де айырбастау бағамына қысым көрсетуді жалғастырып келеді.

Еркін өзгертін бағам саясаты валюта нарығының жұмыс істеу тиімділігін арттыруға және халықаралық резервтерді сақтауға ықпал етеді.

6-слайд. ҰЛТТЫҚ БАНК ТӨЛЕМ БАЛАНСЫ СТАТИСТИКАСЫНЫҢ АУҚЫМЫН КЕҢЕЙТТИ

Ұлттық Банк жеке тұлғалардың сыртқы экономикалық операцияларының жекелеген түрлері бойынша төлем балансы статистикасының ауқымын кеңейту бойынша жұмыс жүргізді. Атап айтқанда, **жеке тұлғалар** шетелдік **интернет-алаңдары** арқылы сатып алатын тауарлар импортына бағалау жүргізілді. 2015 жылдан бергі кезеңде электрондық

сауда бойынша тауар импорты **2,6 млрд** долларға қосымша есептелді.

Қазақстан Республикасының Бірыңғай сақтандыру дерекқорынан алынған мәліметтер негізінде жеке тұлғалардың шетелдік тіркеу нөмірі бар **жеңіл автокөліктерді** әкелуіне бағалау жүргізілді. Қазақстан Республикасында автомашиналардың бір бөлігі бастапқы тіркеуден өтпей, тиісінше, ресми статистикада көрсетілмей қалғаны бар. 2015 жылдан бастап автомобильдерді әкелу бойынша есепке алынбаған импорттың жалпы көлемі консервативтік бағалау бойынша **4,2 млрд** доллар немесе орта есеппен **жыл сайын 500 млн** долларға жуық болды.

2015 жылдан бастап 2022 жылдың екінші тоқсаны аралығындағы кезеңде қосымша есептеудің жиынтық көлемі **6,8 млрд** доллар болды. Бұл ретте 2021 жылы **ең көп** қосымша есептеу болды, онда импорт **1,7 млрд** долларға түзетілген.

Осылайша, **жеке тұлғалардың көрсетілген трансшекаралық операцияларының** сыртқы сектордың статистикасына **қосылуы** биылғы жылдың 1-жартыжылдығында сауда балансының профицитін **6,6 млрд доллардан 5,7 млрд долларға дейін** төмендетті, бірақ төлем балансы статистикасының сапасын **жақсартты**.

7-СЛАЙД. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ РЕЗЕРВТЕР ДИНАМИКАСЫ

Жалпы халықаралық резервтер (*алтын-валюта резервтері + Ұлттық қордың активтері*) қыркүйек айында **2,1 млрд** долларға

төмендеп, **84,4 млрд** долларды құрады.

Ақпан-наурыз айларында интервенциялар жүргізу, мемлекеттік борышты төлеу, сондай-ақ алтын бағасының төмендеуі аясында жыл басынан бері алтын-валюта активтерінің 1,6 млрд долларға төмендеуіне қарамастан алтын-валюта активтерінің деңгейі жеткілікті және импорттың шамамен **7,3** айын жабуға мүмкіндік береді.

Республикалық бюджетке **3,7 трлн** теңге сомасына трансферттер бөлу үшін жыл басынан бастап **3,4 млрд** долларға валюталық активтер сатылды.

Дамыған елдердің орталық банктерінің ақша-кредит саясатын күшейту жөніндегі риторикасы аясында облигациялар мен акция нарықтары жыл басынан бері құлдырағанын көрсетті, бұл қыркүйек айында Ұлттық қор активтерінің төмендеуіне әсер етті: **дамыған елдердің облигациялар** портфелі **(-)722 млн долларға** және **акциялар** портфелі – **(-)1 255 млн долларға** төмендеді.

8-СЛАЙД. БІРЫҢҒАЙ ЖИНАҚТАУШЫ ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚОРЫНЫҢ ЗЕЙНЕТАҚЫ АКТИВТЕРІ ӨСУДЕ

Біріңғай жинақтаушы зейнетақы қорының зейнетақы активтері жыл басынан бері **1,0 трлн** теңгеге немесе **8,0%-ға ұлғайып**, биылғы қыркүйек айының соңында **14,1 трлн** теңгені құрады. Жыл басынан бастап инвестициялық кіріс көлемі **742,0 млрд** теңгені, зейнетақы жарналары – **1 трлн 238 млрд** теңгені, зейнетақы төлемдері – **197,4 млрд** теңгені, мерзімінен бұрын **алу** сомасы – **858,5 млрд** теңгені құрады.

Зейнетақы активтерінің **кірістілігі** соңғы 12 айда **7,5%** болды. Бұл ретте, зейнетақы активтерінің **5** жыл ішінде жинақталған кірістілігі жинақталған инфляция **53,7%** болған кезде **55,8%**-ды құрады.

Назарларыңызға рақмет!